

Posudek na habilitační práci Daniela Berounského

The Tibetan Version of the Scripture on the Ten Kings

and the Quest for Chinese Influence on the Tibetan Perception of the Afterlife (Triton: Faculty of Arts, Charles University, Prague 2012)

Buddhistická literatura je rozmanitá a v neomezuje se jen na doktrinární didaktické nebo komentářové texty s úzce účelovým tématem a specifickým publikem. V různých regionech se v ní projektuje nejen domácí religiózní, ale i kulturní podklad; tato směs paradigmat a gramatiky vyprávění v kombinaci se zažitou rétorikou mívá výsledně silný národní kolorit. Jednotlivé, původně povětšinou indické nebo čínské motivy tak prolínají relativně velkým prostorem i časem a téměř pokaždé se na prototext nabalují další, ne vždy ortodoxní prvky. Texty tedy nejsou pouhým překladem původního. Téma, motivy, prostředí, postavy ad. se modifikují a tyto modifikace mohou ovlivnit nejen literaturu tzv. duchovní, ale i světskou, obohatit široké kulturní zázemí, estetické koncepce, materiální kulturu, umění apod. Vstupovat do textu je přitom legitimní, žádoucí a běžné. Výsledně nezáleží na tom, který text je původní, ale který je produktivní; mnohdy byly vlivnější i nosnější texty odvozené, jedno z jakých důvodů – pro své zpracování, sílu imaginace, příběh, postavu, výtvarný doprovod.

Téma knihy, ergo předkládané práce pro habilitační řízení Daniela Berounského není jediné, primárně je to však tibetská představa zásvětí. Klíčový text *Sútry Deseti králů* demonstruje posmrtný rituál přechodu zemřelého do světa mrtvých během klasických 49 posmrtných dnů a doby smutku, během nichž je ještě možné ovlivnit kvalitu převtělení každého zemřelého a zvrátit tak případné negativní hodnocení jeho skutků. Na základě několika textů většinou původně čínských a později přeložených do tibetštiny, resp. dalších jazyků, se autor detailně věnuje *Sútre Deseti králů* ve variantě, která byla nalezena v Praze a která je majetkem Národní galerie, přičemž

tibetský text srovnává s původním čínským (k dispozici je i online). Vedlejším možným cílem práce ovšem není srovnání tibetské a čínské varianty textu, ale zejména poukázat na souvislost mezi známými buddhistickými, většinou už zlidovělými představami o zásvěti v Číně a podobnými texty/příběhy v Tibetu a celé střední Asii, tedy mapovat pohyb základního tématu a motivů v rovině širokého buddhistického prostoru.

Text sútry může být chápán jako rituální příručka: Deset králů symbolizuje deset zastavení každého zemřelého (zároveň i konkrétní periody smutečních obřadů) a během dané doby jsou příbuzní instruováni, jaké obřady mají/mohou vykonat ve prospěch zemřelého tak, aby jeho přechod do světa mrtvých byl co nejjednodušší. Vše je v tibetské verzi doprovázeno obrazovým materiálem, ten ovšem v knize nekomentuje Daniel Berounský, ale Luboš Bělka.

Kniha o celkových 319 stranách je rozdělena do několika částí, kromě povinných (úvod, shrnutí, literatura, index) se hlavní text týká 1) původních indických představ o zásvěti; b) tibetských „návratů ze zásvěti“, tedy příběhů dětí, které své rodiče vysvobozují z „pekla“; c) konkrétního populárního příběhu Maudgaljány a jeho čínských a tibetských variant; d) samotného textu *Sútry deseti králů*, okolnostem jeho vzniku v Číně i Tibetu, pražské varianty, překladu a výkladu textu. Strany 220- 262 tvoří příloha – tibetský originál sútry s doprovodnými vyobrazeními.

Text knihy je úsporný a neodbočuje výrazně do teorie (ať už religionistické nebo literárněvědné), obsáhlých, nadbytečných či apodiktických rozborů nebo nepodložených spekulací. Linie se odvíjí od logiky věci: představy o zásvěti zrodily příběhy o zásvěti a tyto celistvě až návodně pojednává apokryfní text, jehož produktivnost je v buddhistické tradici výrazná. Autor do jisté míry postihuje i základní gramatiku narativů (ovšem bez zabíhání do neplodných paralel kulturních symbolů, jednotlivých segmentů, rétorických prostředků apod.). Z tohoto důvodu je i rétorika knihy přiměřená, informace zhuštěné, argumentace věcná, vývody spíše opatrné. Práce nechce být za každou cenu objevná, autor naopak velmi střízlivě a skromně hodnotí své možnosti i celkový přínos.

Postup a samotná práce s textem však odpovídá obecně přijatým standardům, jde o poctivý kritický překlad, který přináší hotovou verzi *Sútry Deseti králů* v dané variantě tak přesně a úplně, že ji lze dále používat v mnoha dalších oborech, ať už pro komparaci (religionistickou, buddhologickou, literárněvědnou, obecně komparativní apod.), o její by hodnotě pro obor tibetská studia ani nemluvě.

Na zvolené metodologii, přístupu a analýze textu a jeho vývodech neshledávám žádné vady; autor vychází z pramenů a obsáhlé literatury, pokud lze mít připomínky, pak jsou to spíše dílčí doplňující postřehy nebo otázky, které by ovšem monografii zavedly jiným směrem. Jediným bodem, který navrhuji pro rozpravu, je konkretizace „evidentně čínských kulturních prvků“, které autor na tibetském textu shledává.

Práci považuji za vědecky zralou, napsanou s erudicí, hodnotnou nejen v národním, ale i mezinárodním kontextu. Mohla by se stát základem pro širší analýzu podobných (variantních) textů v regionu s produktivním buddhistickou literaturou (Dálný východ, Střední Asie, Indie).

Z uvedeného je zřejmé, že kniha Daniela Berounského odpovídá požadavkům habilitační práce, a tudíž po úspěšné obhajobě navrhuji **udělení vědecko-pedagogického titulu docent** v oboru Orientální jazyky a literatury

V Praze, 31. 5. 2014

Doc. Miriam Löwensteinová, Ph.D.

Filosofická fakulta UK v Praze, Ústav Dálného východu